



Anti-pestprotocol

Mei 2023

Introductie

Op DENISE gaan we respectvol om met elkaar; met (mede)leerlingen, met ouder(s)/verzorger(s) en iedereen die onze gast is. We behandelen elkaar zoals we zelf behandeld willen worden. We oordelen niet over elkaar, gaan het gesprek met elkaar aan. We stellen elkaar vragen en luisteren. We spreken elkaar aan en helpen elkaar. Samen zijn we verantwoordelijk voor de sfeer in de school en het vormgeven aan de acht kernwaarden van DENISE. Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies worden uitgesproken. In dit protocol leggen we uit wie en hoe we handelen als pesten toch voorkomt.

Inhoudsopgave

Introductie	2
Inhoudsopgave	3
1. Het pesten	4
1.1 Wat is pesten?	4
1.2 Plagen en pesten	4
2. Plan van Aanpak	6
2.1 Vijfsporenaanpak	6
3. Het stappenplan en rollen	8
Bijlage 1 - Voorbeelden van pesten	12
Bijlage 2 - Kenmerken van rollen bij pesten	13
Bijlage 3 - Handelingsplan pesten	15
Bijlage 4 - Leidraad gesprek gepeste leerling	16
Bijlage 5 - Leidraad gesprek met pester	17

1. Het pesten

1.1 Wat is pesten?

Pesten is een vorm van verbaal, fysiek en/of psychologisch geweld en daarmee grensoverschrijdend en zeer bedreigend. Een klimaat waarin gepest wordt, is vervelend voor iedereen. In een klas waar gepest wordt, kunnen alle leerlingen slachtoffer worden. Pestgedrag moet dan ook door iedereen serieus worden genomen. Lastig is dat veel pestgedrag niet altijd te zien is door anderen, waardoor het moeilijk is om er grip op te krijgen. Leerlingen die worden gepest schamen zich soms; medeleerlingen zien het signaleren van pestgedrag soms als 'klikken'. Leerlingen moeten weten dat ze hulp kunnen krijgen van volwassenen in de school en hierom durven vragen. Medewerkers van de school moeten oog hebben voor de signalen van pesten en gepest worden bij leerlingen. Ze dienen interesse te tonen en te luisteren naar wat de leerlingen te vertellen hebben. Voor groepsleerkrachten en mentoren betekent het dat ze individuele en groeps gesprekken houden, aandacht hebben voor de groepssfeer en het functioneren van individuele leerlingen in de groep. Ze maken afspraken met de klas en zorgen ervoor dat deze afspraken nagekomen worden.

1.2 Plagen en pesten

Soms wordt de vraag gesteld: is het nu plagen of pesten? Daar kan een antwoord op zijn: de ontvanger bepaalt of het plagen of pesten is. De zender kan het nog zo leuk bedoeld of gezegd hebben, de ontvanger bepaalt. Bij pesten sprake van een machtsverschil, het slachtoffer is niet in staat zich tegen de sterkere partij (pestkop met meelopers) te verweren. Pesten kan meestal niet zonder hulp worden gestopt.

Het verschil tussen plagen en pesten

Plagen	Pesten
<ul style="list-style-type: none">• Bij plagen is iedereen gelijk.• Plagen gebeurt af en toe.• Plagen gebeurt heen en weer.• Bij plagen heeft iedereen lol.• Bij plagen kun je stop zeggen als het niet meer leuk is en dan wordt er geluisterd.	<ul style="list-style-type: none">• Pesten gebeurt vaak en lang.• Één of meer kinderen spelen de baas en/of hebben de leiding.• Pesten gaat één kant op en is vaak op dezelfde persoon gericht.• De ander voelt zich gekwetst.• Bij pesten wordt er niet geluisterd als je aangeeft dat het niet leuk is.• Pesten kun je niet alleen oplossen.

Er zijn veel vormen van pestgedrag. Rode draad is vaak het systematische en herhalende karakter van het gedrag. Zie bijlage I voor voorbeelden van pesten.

Cyberpesten

Cyberpesten is een vorm van pesten waarbij het slachtoffer gekwetst wordt via social media en apps. Bij cyberpesten krijgt dit pestgedrag een andere vorm, maar met hetzelfde doel als offline pesten. Het grootste verschil met offline pesten is dat online pesten, 7 dagen per week, 24 uur per dag doorgaat waardoor slachtoffers het gevoel krijgen nergens veilig te zijn. Online pesten is niet altijd zichtbaar (kan ook makkelijker anoniem), het betreft vaak het zwart maken of afkraken van iemand door kwetsende opmerkingen, chanteren met foto's en video's. Daarnaast kan het zijn dat een hele groep, één persoon met opzet negeren, beledigende mail sturen, haatreacties plaatsen, nepprofiel aanmaken. Maar ook komt steeds meer naming, cancel cultuur, doxing, shaming, exposen, sexting, shame sexting en sextortion voor.

Verschillende rollen

Pesten is een groepsproces, waarbij kinderen in een groep in verschillende rollen betrokken zijn. Hoe verschillend de situaties ook zijn waarbij sprake is van pesten, vaak voltrekken deze situaties zich volgens een vast patroon bij het slachtoffer, de pester en de middengroep. In bijlage II staan de mogelijke kenmerken van de verschillende rollen beschreven.

2. Plan van Aanpak

Bij het bestrijden van pesten maakt DENISE gebruik van de zogenaamde vijfsporenaanpak. Deze methode betreft zoveel mogelijk alle partijen bij het vinden van een oplossing.

2.1 Vijfsporenaanpak

In deze aanpak wordt pesten als een systematisch probleem gezien dat niet op te lossen valt met een enkele interventie op één niveau. Daarom worden in de schoolbrede aanpak interventies op verschillende niveaus (op individueel en klassikaal niveau/schoolniveau) gecombineerd ingezet*.

1. De school neemt zijn algemene verantwoordelijkheid:

- De school werkt aan een zo goed mogelijke schoolcultuur en sfeer waarin veiligheid van alle leerlingen, docenten en OOP voorop staat
- In de hele school gelden de 8 kernwaarden van DENISE. Medewerkers, leerlingen en ouder(s)/verzorger(s) zijn zich hier bewust van en leven hiernaar, zowel offline als online.
- De school werkt actief aan een samenwerking met ouder(s)/verzorger(s)
- De school neemt stelling tegen pesten
- De school zorgt dat alle betrokken medewerkers – schoolleiding, teamleiders, mentor/groepsleerkrachten, groepsleerkrachten en vakdocenten – voldoende informatie hebben over pesten in het algemeen en het aanpakken van pesten in de eigen groep en de eigen school in het bijzonder
- In alle groepen worden in de eerste week van het schooljaar afspraken gemaakt/regels opgesteld hoe er in de groep met elkaar omgegaan wordt
- We werken in alle PO-groepen met de methode KWINK voor sociaal-emotioneel leren.
- We behandelen in het PO onderwerpen op sociaal-emotioneel gebied tijdens de dramalessen en in het VO tijdens de mentorlessen.
- Leerlingen van groep 7, 8, 9 en 10 krijgen voorlichting van de politie via EPJO. Hierin wordt ook gesproken over online pesten en de gevolgen daarvan.
- In elke PO-groep wordt minimaal één keer per jaar het welbevinden van leerlingen in kaart gebracht met behulp van het instrument Kindbegrip, zodat leerkrachten hierop kunnen ondersteunen.
- In het VO en groep 6, 7 en 8 van PO wordt ieder jaar het tevredenheidsonderzoek afgenomen bij leerlingen. Daarin worden leerlingen onder andere bevraagd over hun gevoel van veiligheid en pesten.

2. De school biedt steun aan de gepeste:

- Het probleem wordt serieus genomen; de leerling kan het verhaal doen bij medewerkers van de school zoals de groepsleerkracht/mentor, teamleider, vertrouwenspersoon, etc.
- Er wordt uitgezocht wat er precies gebeurt;
- Er wordt overlegd over mogelijke oplossingen;
- Er wordt zo nodig hulp ingeroepen door de groepsleerkracht/mentor of mentor van het ondersteuningsteam. Leden van het ondersteuningsteam kunnen verwijzen naar externe hulpverlening/ondersteuning.

3. De school biedt steun aan de pester:

- De leerling wordt geconfronteerd met zijn gedrag en de gevolgen hiervan voor de pester
- Er wordt geprobeerd de achterliggende oorzaken van het pestgedrag boven tafel te

- krijgen
 - Er wordt zo nodig hulp ingeroepen van het ondersteuningsteam of externe hulpverlening/ondersteuning
4. De school betreft de groep/rest van de klas bij het oplossen van het pestprobleem:
- De mentor/groepsleerkracht bespreekt zo nodig met een groep/de klas het pesten en benoemt de rol van alle leerlingen hierin
 - Er wordt gesproken over mogelijke oplossingen en hoe de groep/de klas kan bijdragen aan een verbetering van de situatie
 - De mentor/groepsleerkracht komt hier na verloop van tijd bij de klas op terug (follow-up gesprekken)
 - De mentor/groepsleerkracht onderneemt preventieve activiteiten om pesten in een groep/de klas tegen te gaan, bijvoorbeeld door het organiseren van activiteiten en samenwerkingsopdrachten waarmee gewerkt wordt aan het creëren van een vriendelijke en veilige sfeer in de klas, het verbeteren van de onderlinge relaties tussen leerlingen en het vergroten van het bewustzijn van de leerlingen.
 - Er wordt zo nodig hulp ingeroepen van het ondersteuningsteam of externe hulpverlening/ondersteuning
5. De school biedt steun aan de ouder(s)/verzorger(s) van de gepeste en de pester:
- Ouder(s)/verzorger(s) van een gepest kind worden serieus genomen; zij kunnen hun verhaal doen bij medewerkers van de school zoals de groepsleerkracht/mentor, teamleider, vertrouwenspersoon, etc.
 - Ouder(s)/verzorger(s) die daarom vragen kunnen informatie en advies krijgen over pesten en de manieren waarop dit kan worden aangepakt
 - Er wordt samengewerkt tussen school en ouder(s)/verzorger(s) om het pestprobleem aan te pakken
 - De eerste prioriteit van de school is te zorgen voor een veilig klimaat. Daarnaast is ook het doel om de weerbaarheid van de leerlingen te vergroten. Leerlingen (pester en gepeste) willen geaccepteerd worden en verlangen ernaar om zich prettig en zelfverzekerd te voelen. Begeleiding/training kan hierbij ondersteunen. Deze begeleiding of training kan intern gegeven worden, maar ouder(s)/verzorger(s) kunnen ook doorverwezen worden naar externe ondersteuning

3. Het stappenplan en rollen

Iedere melding en/of signalering van pestgedrag wordt serieus genomen. Wanneer leerlingen elkaar pesten proberen zij er eerst zelf (en samen) uit te komen. Als leerlingen dit niet lukt, gaan ze naar de mentor/groepsleerkracht of vertrouwenspersoon om de situatie voor te leggen. De volgende stappen worden dan ondernomen. Deze stappen zijn erop gericht om het pestgedrag zo snel mogelijk te stoppen. Dit geldt ook voor een melding van pesten door iemand anders dan de betrokken leerlingen, bijvoorbeeld medeleerlingen of ouders. Zij doen een melding van pestgedrag bij de mentor/groepsleerkracht.

Stap 1 Individueel gesprek

De mentor/groepsleerkracht heeft een individueel gesprek met de betrokken leerlingen. Aan de hand van zo concreet mogelijke voorvallen uit het recente verleden wordt een analyse gemaakt en de ernst van de situatie ingeschat. De groepsleerkracht/mentor stelt de teamleider op de hoogte.

Stap 2 Gezamenlijk gesprek

De mentor/groepsleerkracht brengt de betrokken leerlingen bij elkaar voor een verhelderingsgesprek. De mentor/groepsleerkracht probeert samen met hen de ruzie of pesterijen op te lossen. Er worden (nieuwe) afspraken gemaakt. Hierbij worden ouder(s)/verzorger(s) betrokken of geïnformeerd om het proces te ondersteunen. Indien daar aanleiding toe bestaat, besteedt de mentor/groepsleerkracht in zijn/haar klas expliciet aandacht aan pestgedrag tijdens een groepsgesprek. Hierbij worden de rol van de pester, het slachtoffer, de meelopers en de stille getuigen benoemd. De mentor/groepsleerkracht bespreekt dit pestprotocol. Na een week volgt een evaluatie van de afspraken. Als het pesten is gestopt, worden betrokken ouders en teamleider op de hoogte gebracht en stopt dit stappenplan. Wanneer het pesten niet is gestopt, volgt stap 3.

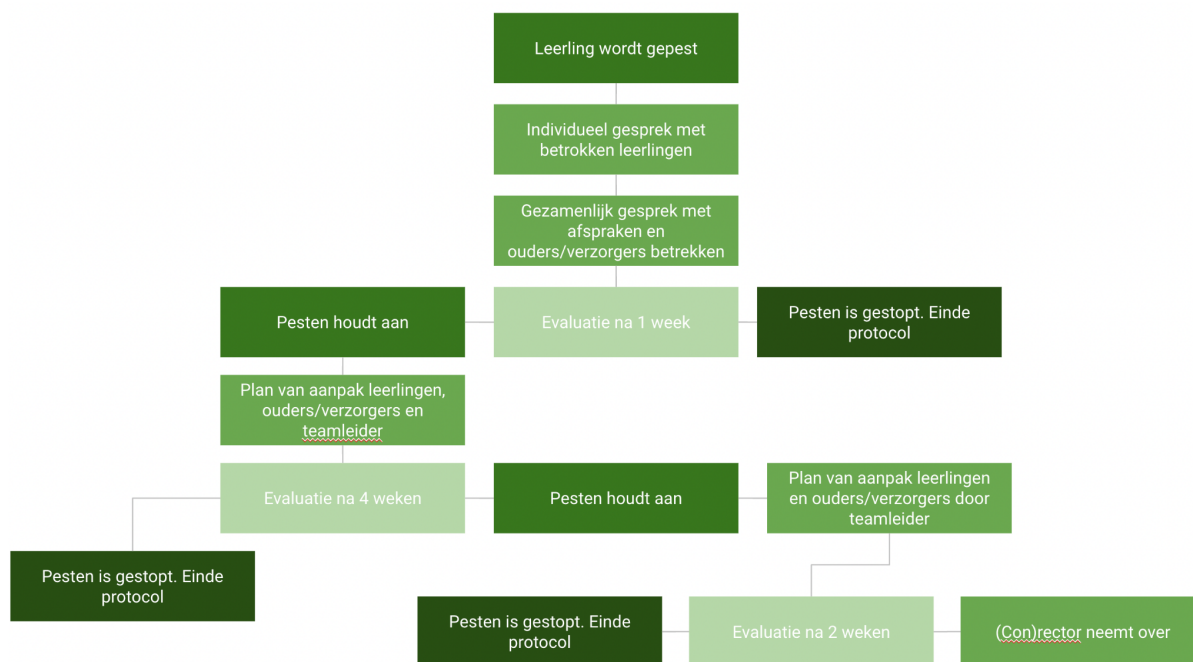
Stap 3 Wanneer het pestgedrag niet stopt

Wanneer blijkt dat het pesten niet is gestopt, wordt een plan van aanpak gemaakt (voor PO zie bijlage III; voor VO wordt het LVS Handelingsplan in Magister gebruikt) gemaakt om de situatie op te lossen. Het plan wordt door de mentor/groepsleerkracht samen met leerlingen, ouders en teamleider gemaakt. Onderdeel van het plan kan ondersteuning vanuit het ondersteuningsteam zijn. Na 4 weken wordt dit plan geëvalueerd. Het plan van aanpak wordt met de mentor/groepsleerkracht, leerlingen, teamleider en ouders geëvalueerd. Wanneer doelen zijn behaald, wordt het plan van aanpak afgesloten. Wanneer doelen niet zijn behaald, volgt stap 4.

Stap 4 Wanneer doelen niet zijn behaald

Teamleider neemt de taken van mentor/groepsleerkracht over en herhaalt stap 3 met een evaluatie na 2 weken. Wanneer de doelen wederom niet zijn behaald en het pesten aanhoudt, wordt de (con)rector betrokken. Mogelijke gevolgen van onophoudelijk pesten is een schorsing en uiteindelijk verwijdering van school van de pester.

Bovenstaande stappen staan hieronder schematisch weergegeven:



Hieronder staan de rollen besproken met daarbij uitgelegd wat er van hen wordt verwacht in een situatie van pesten en gepest worden.

A- De leerlingen:

- Leerlingen proberen er eerst samen uit te komen en afspraken te maken.
- Als leerlingen dit niet lukt, gaan ze naar de mentor/groepsleerkracht of vertrouwenspersoon om de situatie voor te leggen. Leerlingen die zien dat een andere leerling in de problemen zit, moeten dit ook melden aan de mentor/groepsleerkracht.

B – De docenten

- De vakdocenten hebben vooral een signalerende rol. Wanneer zij pestgedrag waarnemen of redenen hebben om pesten te vermoeden, wordt er van hen verwacht dat zij hierop adequaat reageren en een melding doen aan mentor/groepsleerkracht en teamleider.

C – De mentor VO/groepsleerkracht PO

- De mentor/groepsleerkracht brengt de betrokken leerlingen bij elkaar voor een verhelderingsgesprek. De mentor/groepsleerkracht probeert samen met hen de ruzie of pesterijen op te lossen. Er worden (nieuwe) afspraken gemaakt en de teamleider wordt op de hoogte gebracht. Hierbij worden ouder(s)/verzorger(s) betrokken of in ieder geval geïnformeerd om het proces te ondersteunen. Een leidraad voor deze gesprekken is te vinden in bijlagen IV en V. Voor mentor/groepsleerkracht is meer informatie te vinden over conflicten oplossen via [deze link](#)
- De mentor/groepsleerkracht houdt in de gaten of het nu beter loopt. Als dit niet het geval is, wordt een plan van aanpak gemaakt (voor PO zie bijlage III; voor VO wordt het LVS handelingsplan in magister gebruikt) pesten gemaakt om de situatie op te lossen.
- Indien daar aanleiding toe bestaat, besteedt de mentor/groepsleerkracht in zijn/haar klas expliciet aandacht aan pestgedrag tijdens een groepsgesprek. Hierbij worden de

rol van de pester, het slachtoffer, de meelopers en de stille getuigen benoemd. De mentor/groepsleerkracht bespreekt dit pestprotocol.

- Hij/zij bespreekt direct het vervolgtraject indien het pesten zich herhaalt.
- Hij/zij praat met de klas. Dit is belangrijk in verband met het herstellen van de groepssfeer en om te benadrukken welke verantwoordelijkheid ieder groepslid heeft.
- Het dossier met daarin de gebeurtenissen en de afspraken die zijn gemaakt, staat in het logboek van de betrokken leerlingen.

D – De teamleider

- De teamleider neemt de rol van de mentor/groepsleerkracht over, bij herhaling van het pestgedrag en wanneer het pesten het klassenverband overstijgt.
- De teamleider heeft zo nodig een gesprek met de gepeste en de pester apart of organiseert direct een gesprek tussen beiden.
- In het contact met de pester is het doel driedelig, namelijk:
 - confronteren;
 - mogelijke achterliggende problematiek op tafel krijgen;
 - helderheid geven over het vervolgtraject bij herhaling van pesten.
- In het contact met de gepeste wordt gekeken of hij gedrag vertoont, op basis waarvan hij een gemakkelijk doelwit vormt voor pesters.
- De teamleider adviseert zo nodig, zowel aan de pester als de gepeste, hulp op vrijwillige basis door het ondersteuningsteam.
- De teamleider stelt alle betrokken ouder(s)/verzorger(s) op de hoogte wanneer verzoekt hen om met hun kind te praten en stelt hen op de hoogte van het vervolgtraject: pesten kan leiden tot schorsing van de leerling.
- De teamleider bespreekt de mogelijkheden tot hulp met de ouder(s)/verzorger(s).
- De teamleider zorgt voor terugkoppeling van alle informatie aan de mentor/groepsleerkracht.

E – De vertrouwenspersoon

- Leerlingen, ouder(s)/verzorger(s) en medewerkers kunnen, desgewenst in het geheim, bij de vertrouwenspersoon terecht met problemen van vertrouwelijke aard, bijvoorbeeld op het terrein van pesten, (seksuele) intimidatie, discriminatie of agressie. De vertrouwenspersoon op school kan klachten bespreken of indien nodig doorverwijzen.

F – Het ondersteuningsteam

- Het ondersteuningsteam ondersteunt waar nodig mentor/groepsleerkrachten en teamleider tijdens de verschillende fasen in het proces.
- Zij biedt op vrijwillige basis individuele begeleiding aan de pester en de gepeste of diens ouder(s)/verzorger(s).
- Zij kan leerlingen desgewenst doorverwijzen naar externe hulp, zoals kanjertraining of andere sociaal-emotionele trainingen.

G – De ouder(s)/verzorger(s)

- Ouder(s)/verzorger(s) die merken of vermoeden dat hun kind gepest wordt, nemen contact op met de school. Het centrale aanspreekpunt voor zowel ouder(s)/verzorger(s) als leerlingen is als altijd de mentor/groepsleerkracht. Mentor/groepsleerkrachten zijn bereikbaar via de schoolmail.
- Na het contact met de mentor/groepsleerkracht, kan desgewenst met een andere functionaris van de school een afspraak worden gemaakt. In volgorde: met de teamleider van het programma en vervolgens met de rector.
- De rector is in laatste instantie het aanspreekpunt voor alle zaken die het onderwijs en de gang van zaken op school betreffen.

- Het is mogelijk dat u hulp wilt voor uw kind. U kan contact opnemen met de intern begeleider, maar ook met uw huisarts of het Ouder- en Kindteam uit uw wijk.
- Zie bijlage VI voor tips hoe u in gesprek kan gaan met uw kind.

Bijlage 1 - Voorbeelden van pesten

Verbaal:

- vernederen, belachelijk maken, uitlachen
- roddelen, verspreiden van laster
- jennen als de leerling zich in de klas wil/moet uiten (denk aan spreekbeurten, beurten in de klas, groepsdiscussies enz.)
- (uit)schelden, discrimineren
- (be)dreigen
- (voordurend) met bijnamen aanspreken

Schriftelijk:

- beledigende teksten
- onaangename of bedreigende briefjes schrijven
- onaangename of bedreigende (digitale) berichten versturen, mailtjes schrijven, dergelijke taal verspreiden via social media (via bijv. Whatsapp/Whats-app of Instagram)
- zonder toestemming gebruik maken van foto's

Fysiek:

- trekken aan kleding, duwen en sjoeren
- schoppen en slaan
- krabben en aan haren trekken
- wapens gebruiken

Achtervolgen:

- opjagen en achterna lopen
- in de val laten lopen, klem zetten/klemzetten of -rijden
- opsluiten

Uitsluiten:

- doodzwijgen en negeren
- uitsluiten van feestjes en andere klassenactiviteiten buiten school
- uitsluiten bij groepsopdrachten, gymmen/sporten, toernooien etc.
- uitsluiten via social media of digitale berichtendiensten (bijv. kinderen uitsluiten van een klassenwhats-appgroep)

Stelen en vernielen:

- afpakken van kledingstukken, schooltas, schoolspullen, etc.
- klieren op iemands schriften, agenda, schoolboeken, etc.
- (school)spullen en -tassen laten 'wegraken', in de prullenbak doen of buiten verstoppen
- banden lek prikken, lek prikken, fiets beschadigen

Afpersen:

- dwingen om geld of spullen af te geven
- het afdwingen om iets voor de pester te doen

Bijlage 2 - Kenmerken van rollen bij pesten

Mogelijke kenmerken passief slachtoffer:

- Zenuwachtig en onzeker
- Bedachtzaam
- Gevoelig
- Stil
- Als ze aangevallen worden, gaan ze huilen of trekken zich terug
- Negatief zelfbeeld
- Eenzaam
- Lichamelijk zwakker

Mogelijke kenmerken provocerend slachtoffer:

- Combinatie van zenuwachtig en agressief reactiepatroon
- Concentratieproblemen
- Veroorzaken irritatie en spanning
- Soms hyperactief
- Provocerend gedrag
- Driftig

Mogelijke kenmerken pester:

- Kan agressief (fysiek, verbaal en non-verbaal) zijn tegenover anderen
- Positieve houding ten opzichte van geweld
- Impulsief
- Behoefte om te overheersen
- Vijandigheid naar de omgeving
- Weinig invoelingsvermogen
- Fysiek sterker
- Kan populair zijn

Mogelijke kenmerken middengroep:

De meeste kinderen in de middengroep zijn niet direct betrokken bij de pesterijen. Deze middengroep bestaat uit verdedigers, buitenstaanders en meelopers. Zij kunnen ervoor zorgen dat het pestende kind zich gesterkt voelt. De middengroep is medebepalend voor het voortduren van de pesterijen. Als de middengroep het gepeste kind te hulp komt of tegen de pester zegt dat hij moet ophouden, verandert de situatie aanzienlijk. Het pesten wordt dan minder vanzelfsprekend. Het kan ook helpen wanneer kinderen die minder betrokken zijn bij het pesten de leerkracht/docent/mentor inlichten.

Mogelijke kenmerken verdedigers:

- Komen af en toe op voor het slachtoffer
- Zijn meestal populair in de groep
- Worden aardig gevonden
- Hebben invloed in de klas
- Kunnen helpen het pesten te stoppen

Mogelijke kenmerken buitenstaanders:

- Pesten niet, maar doen ook niets om het pesten te stoppen
- Merken vaak niet dat er gepest wordt of willen er niet bij betrokken worden
- Durven vaak niets tegen het pesten te doen, omdat ze zelf bang zijn om gepest te worden

Mogelijke kenmerken meelopers:

- Pesten actief mee, maar beginnen niet met pesten
- Zijn vaak bang om zelf het slachtoffer van pesten te worden
- Ze kunnen ook het stoere gedrag interessant vinden en denken daardoor populair in de groep te kunnen worden
- Versterken het succes van de pestende kinderen door op een afstandje toe te kijken en te lachen om wat er gebeurt

Bijlage 3 - Handelingsplan pesten

De fases in het gebruik van het handelingsplan

Fase 1: Signaleren en in kaart brengen van het probleem

De groepsleerkracht/mentor gebruikt hiervoor observaties, gesprekken met leerlingen, gesprekken met ouder(s)/verzorger(s), collegiale consultatie, het opstellen van een sociogram, et cetera.

Fase 2: Opstellen van een handelingsplan voor pester, gepeste en de groep

De groepsleerkracht/mentor kijkt wat er nodig is om het doel te bereiken. Hij/zij bedenkt hierbij dat het belangrijk is om:

- een klassengesprek te houden over het pesten. Naar aanleiding hiervan stelt de klas samen regels op die helpen het pesten tegen te gaan.
- de betrokkenheid en het inlevingsvermogen van kinderen te vergroten. Dit kan door dramalessen, het kijken van een film, het voorlezen van een boek, et cetera. Zie [hier](#) voor materiaal dat gebruikt kan worden
- leerlingen vaardigheden te leren om voor zichzelf op te komen én voor anderen op te komen. Dit kan onder andere met behulp van dramalessen.
- de ouder(s)/verzorger(s) te betrekken bij de situatie.
- de vakleerkrachten en anderen op school te betrekken bij de situatie.

Fase 3: Uitvoeren van het handelingsplan

Fase 4: Afronden en evalueren van het handelingsplan

Het handelingsplan wordt geëvalueerd na zes weken.

Bijlage 4 - Leidraad gesprek gepeste leerling

Feiten

- Klopt het dat je gepest wordt?
- (H)erkenning van het probleem
- Door wie word je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer?)
- Waar word je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer plekken?)
- Hoe vaak word je gepest?
- Hoe lang speelt het pesten al?
- Weten je ouder(s)/verzorger(s) of andere personen dat je gepest wordt?
- Wat heb je zelf tot nu toe aan het pesten proberen te doen?
- Zijn er leerlingen die jou wel eens proberen te helpen?
- Wat wil je dat er nu gebeurt; wat wil je bereiken?

Bespreek samen met de leerling wat hij/zij kan doen tegen het pesten en bekijk waar de leerling aan wil werken om de situatie te verbeteren. Let daarbij op de volgende aspecten:

- Hoe communiceert de leerling met anderen? Let ook op lichaamstaal.
- Hoe gaat de leerling om met zijn gevoelens en hoe maakt hij deze kenbaar aan anderen? Heeft de leerling genoeg vaardigheden om weerbaarder gedrag te tonen tegenover de pester? Zo niet, wat kan jij hier als mentor/groepsleerkracht doen? Is er meer begeleiding of training nodig? Zo ja, bespreek de leerling met de teamleider en Intern Begeleider.
- Maak een afspraak met de leerling voor een terugkoppeling. Zorg dat er niet te veel tijd zit tussen het gesprek en de terugkoppeling.

Gepeste leerlingen lopen vaak rond met het gevoel dat er iets mis is met ze. Daardoor hebben ze moeite om voor zichzelf op te komen. Besteed hier aandacht aan.

Bijlage 5 - Leidraad gesprek met pester

Het doel van dit gesprek is drieledig:

- De leerling confronteren met zijn gedrag en de pijnlijke gevolgen hiervan;
- Achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen;
- Het schetsen van de stappen die volgen wanneer het pestgedrag niet stopt.

Confronteren

- Wees objectief en probleemgericht: beschrijf de feiten, check deze (kloppen ze) en vermijd interpretaties ('Je hebt cola in de tas van Piet laten lopen. Dat doe je zeker omdat je graag de lolligste bent?'); confronteren is niet hetzelfde als kritiek leveren.
- Wees relatiegericht: je drukt de pester met zijn neus op de feiten, maar maakt hem niet met de grond gelijk! Je bent heel duidelijk op de inhoud, in wat je wilt en niet wilt, maar met behoud van de relatie. Bijvoorbeeld: 'Ik vind dat je heel erg gemeen doet tegen haar en ik wil dat je daarmee ophoudt.' Zeg nooit: 'Je bent heel gemeen'.
- Wees specifiek: benoem de situatie waar het over gaat en vermijd woorden als: 'altijd', 'vaak' en 'meestal'. Kritiek dreigt daardoor te algemeen te worden.
- Wees veranderingsgericht: je stelt zaken vast en gaat vervolgens inventariseren hoe het anders kan.

Achterliggende oorzaken

Nadat het probleem benoemt is, richt je je op het 'waarom': hoe komt het dat je dit gedrag nodig hebt? Wat levert het jou op? Wat reageer je af op die ander? enz. Maak duidelijk dat er een tekort aan inlevend vermogen zichtbaar wordt in dit gedrag. Wat ga je daaraan doen? Bied zo nodig hulp aan van het ondersteuningsteam.

Het pestgedrag moet stoppen

Wees duidelijk over de stappen die volgen, wanneer het pestgedrag niet stopt (zie stappenplan).

Bijlage 6 - Adviezen voor ouder(s)/verzorger(s)

Ouder(s)/verzorger(s) van het slachtoffer

- Houd de communicatie met uw kind open, blij in gesprek met uw kind.
- Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouder(s)/verzorger(s) van de dader om het probleem bespreekbaar te maken.
- Adviseer / stimuleer uw kind om het pesten te melden / te bespreken met de leerkracht en stel hierbij zelf de leerkracht ook op de hoogte.
- Door positieve stimulering en zogenaamde schouderklopjes kan het zelfrespect vergroot worden of weer terugkomen.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten moet komen.

Ouder(s)/verzorger(s) van de pester

- Neem het probleem van uw kind serieus.
- Raak niet in paniek: elk kind loopt kans dader te worden.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
- Besteed extra aandacht aan uw kind.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind.
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat.

Alle andere ouder(s)/verzorger(s)

- Neem de ouder(s)/verzorger(s) van het slachtoffer serieus.
- Neem ook de ouder(s)/verzorger(s) van de dader serieus.
- Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan.
- Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem het goed gedrag.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Leer uw kind voor anderen op te komen.
- Leer uw kind voor zichzelf op te komen.
- Raadpleeg bij vragen of zorgen de leerkracht of directie.